"برگەسى بولىنبەس جاقسى كورشىلەر، اراسى اجراماس ناعىز سەرىكتەر"

ـــ ئۇتۇراعا شي جينپىڭنىڭ رەسەيدەگى 54 ساعاتتىق ھەستەلىك

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئۇتۇراعا شي جينپىڭ ۇسىنىس بويىنشا رەسەيگە مەملەكەت دەستەردەمەن ساپاردا بولدى ئارى 23 ـ كەزەكتى سانت ـ پەتربۇرگ حالقارالىق ەكونومىكا تالقى مىنبەرىنە قاتىناستى.

6 ـ ايداعى رەسەيدە تاۋلار جاسىل جەلەك جامىلىپ، وزەندەر جوڭكىلە اعۇدا. 6 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنىنەن 7 ـ كۇنىنە دەيىن، ماسكەۋدەن سانت ـ پەتربۇرگكە دەيىنگى 54 ساعاتتا قوماقتى تابىستارعا قول جەتتى. مۇندا 2 بىرلەسكەن مالمەدەمە ەرەكشە كوز تارتادى. بىرەۋى «جۇڭحۋا حالىق رەسپۇبليكاسى مەن رەسەي فەدەراتسياسىنىڭ جاڭا داۋىردەگى جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق دوستەستىك سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتىناس دامىتۋ جونىندەگى بىرلەسكەن مالمەدەمەسى»، دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعى سىندى ۋاقىت تۇيىنىندە، جۇڭگو ـ رەسەي قارىم ـ قاتىناسىنىڭ دامۋ جوباسى جارىق كوردى؛ ەندى بىرەۋى «جۇڭحۋا حالىق رەسپۇبليكاسى مەن رەسەي فەدەراتسياسىنىڭ وسى زامانعى الەمنىڭ ستراتەگيالىق ورنىقتىلىعىن كۇشەيتۋ جونىندەگى بىرلەسكەن مالمەدەمەسى»، حالقارالىق جاعداي نەعۇرلىم كۇردەلى دە الماعايىپ بولعان ساين، ەكى ەلدى سولعۇرلىم قول ۇستاسا جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋعا شاقىردى.

جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ قارىم ـ قاتىناسى جاڭا داۋىرگە قادام باستى.

■ ۋاقىت ولشەمى: تاريحتاعى ەڭ جاقسى مەزگىل

6 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن ەسكە ئتۇسىرۋ جيىنالىسى اشىلۋدىڭ الدىندا، ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى ارالقتاعى بوس ۋاقىتتان پايدالانىپ ئبىر قيمىل وتكىزدى ـــ جۇڭگو مەن رەسەي دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعى سۇرەتتەر كورمەسىن بىرگە تاماشالادى. ۋاقىت ـ كەڭىستىك ۇزىن دالىزىندە ولار بايىاۋ باسىپ، ىجداعاتپەن ئۇڭىلدى.

جاڭا جۇڭگو قۇرىلىپ كەلەسى كۇنى جۇڭگو مەن رەسەي دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاننان باستاپ، جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ قارىم ـ قاتىناسى ەرەكشە دامۋ جولىن باسىپ ئوتتى. ئوزارا دوس مەملەكەت رەتىندە قاراۋدان سىندارلى سەرىككە دەيىن، ستراتەگيالىق دەستەستىك سەرىكتەستىكتەن جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق دەستەستىك سەرىكتەستىككە دەيىن، ونان جاڭا داۋىردەگى جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق دەستەستىك سەرىكتەستىككە دەيىن. 70 جىلدىق بوران ـ شاشىندى تاعدىردا، قۇبىلمالى زاماندا، دۇنيە ئجۇزى الدەقاشان كەزىندەگى دۇنيە جۇزىنەن باسقاشا تۇرگە ەندى، ەكى ەلدىڭ قارىم ـ قاتىناسىنىڭ بۇگىنىن دە كەشەگسىمەن سالىستىرۋعا كەلمەيدى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى بۇگىنگى جۇڭگو ـ رەسەي قارىم ـ قاتىناسىنىڭ تاريحتاعى ەڭ جاقسى مەزگىلدە تۇرعاندىعىن قايتا ـ قايتا باسا دارىپتەدى.

جول بويىندعى بارلىق تۇستان تاريحتىڭ جاڭعىرىعى ەستىلەدى.

بايىرعى ماسكەۋ ۇلكەن تەاترحاناسى. جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ دىپلوماتيالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتقاندىعىنىڭ 70 جىلدىعىن ەسكە ئتۇسىرۋ جيىنالىسى سالتاناتپەن وتكىزىلدى. سويلەۋ مىنبەسىندە ئتۇراعا شي جينپىڭ تەرەڭ سەزىممەن ەسكە الىپ: "70 جىلدىڭ الدىندا، ئتۇراعا ماۋ زىدۇڭ تۇڭعىش رەت سوۋەت وداعىنا ساپارلاي كەلىپ، ەكى ەلدىڭ باسشىلارى ئدال وسى ارادا جۇڭگو مەن سوۋەت وداعى دوستىعىنىڭ تاريحي شىمدىلىعىن اشتى"، ـ دەدى.

ئبىر ايدان استام ۋاقىتتىڭ الدىندا، ئتۇراعا شي جينپىڭ بەيجىڭدەگى دوستىق قوناق سارايىن ارنايى تاڭداپ پۇتين زۇڭتۇمەن كەزدەستى، ويتكەنى "وسى جەردە كەزدەسكەندە تاريحي بايلانىس تاعى ئبىر مارتە ھولايادى". جاڭا جۇڭگو قۇرىلعان العاشقى كەزدە سوۋەت وداعىنىڭ قىزۋار ماماندارى جۇڭگوعا كومەكتەسۋ قۇرىلىسىنا ات سالىستى. دوستىق قوناق سارايى ولاردىڭ شىنىدەگى كوپتەگەن ماماندارىنىڭ تۇراعى كەلدەن ئۇتىپ، تاريحتاعى تىڭ ورەنى جاراتتى.

ەنەرگيا سەلبەستىگى ەكى ەل سەلبەستىگىندەگى ارا سالماعى ەڭ قوماقتى، تابىسى ەڭ كوپ، اۋماعى ەڭ كەڭ سالا، بىلتىر ەكى ەلدىڭ ەنەرگيا ساۋدا سوماسى ەكى جاقتى ساۋدا سوماسىنىڭ تەڭ جارتىسىنا تاياۋىن ۇستادى. 6 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى تۇستە ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ ەنەرگيا ساۋدا دەستەرى تالقى مىنبەرىنە برگە قاتىناستى. پۇتين زۇڭتۇڭ سوزىندە بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: كوپتەگەن ەنەرگيا سەلبەستىك نىسانداردىڭ ئبارى بەلگىلەنگەن كۇن ئتارتىپ كەستەسىنە ساي ئساتتى جۇرگىزىلىپ، دىلگەرىلەۋ قارقىنى مەجەدەن اسپ ئتۇستى.

جۇڭگونىڭ رەسەيدىڭ بايلىقتا جاتپايتىن سالاسىنا قارجى قوسۇى كورىنەكتى ارتتى. چاڭچىڭ اۋتوكولىك جالپى تەحنولوگيالىق ئوندىرىس جەلىسى تۇلا وبلىسىندا برگە تەپتى، ئبىرىنشى مەرزىمدىك نىساندا 1500 ادامنىڭ جۇمىس تانۇ ماسەلەسىن شەشتى. ساپار كەزىندە ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى كرەمل سارايىنىڭ پاتشا اۋلەتى اۋلاسىندا چاڭچىڭ اۋتوكولىگى تۇلا وبلىسى زاۋودىندا وندىرىلگەن اۋتوكولىك كورمەسىن برگە ەكسكۇرسيالادى، ولار ەسىمدەرىن اۋتوكولىكتىڭ جارقىراعان موتور قاقپاعىنىڭ ۇستىنە قۇانا جازىپ قالدىردى. تۇلا وبلىسىنىڭ باستىعى جيۇمين تاباندا ـ اق "تالاسا ساتىپ الدى".

6 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن كرەمل سارايى تونتاس زالى ادامعا لىق تولدى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسىنىڭ كۇا بولۋىندا، جۇڭگو مەن رەسەي 20 نەشە سەلبەستىك حۇجاتىنا قول قويدى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى ەكونومىكا ـ ساۋدا، اۋىل شارۋاشىلىعى، فينانس، عىلىم ـ تەحنىكا، قورشاعان ورتانى قورعاۋ، حابارلاسۋ، نەگىزدىك قۇرىلعى قۇرىلىسى سياقتى كەڭ كولەمدى سالادا سەلبەستىكتى تەرەڭدەتۋگە ئبىز اۋىزدان قوسلدى. رەسەي جاق جۇڭگو ـ عا سويا بۇرشاق سياقتى اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى ەكسپورتىن ارتتىرۋعا ماقۇل بولدى.

ئتۇراعا شي جينپىڭ بىلاي دەدى: "مەن بۇل رەت رەسەيگە كەلگەنمەدە، ەكى جاق جالپى قۇنى 20 ميلليارد دولارداي اساتىن نىسانعا قول قويدى. كەڭەس كەزىندە مەن ۋاقىت جەتپەگەندەي سەزىمدە بولدىم، ويتكەنى كەڭەسەتىن مازمۇندار بارعان ساين كوبەيدى، نىسان دا بارعان ساين ناقتىلانا ئتۇستى".

"ئبىز رەسەي مەن جۇڭگونىڭ ەكى جاقتى ساۋدا قۇرىلىمىن ۇزدىكسىز جاقسارتىق". پۇتين زۇڭتۇڭ مىنالاردى ئبىلدىردى: "ەكى جاقتىڭ كوپتەگەن سالالاردا سەلبەستىك قىزمەت گرۋپپاسى بار، ئبىزدىڭ سەلبەستىگىمىزدىڭ كەڭدىگى مەن تەرەڭدىگى باسقا ەلدەردە بولعان ەمەس".

جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ گۇمانيتارلىق سەلبەستىگى قارىشتاي دامىدى. ئتۇراعا شي جينپىڭ مەن پۇتين زۇڭتۇڭنىڭ انا مەكتەبى ـــ چيڭحۋا داشۋەسى مەن سانت ـ پەتربۇرگ مەملەكەتتىك داشۋەسى ىلگەرىندى ـ كەيىندى قارسى جاق ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسىنا قۇرمەتتى دوكتور عىلمي اتاعىن بەرىپ، ەكى ەلدىڭ وقۋ ـ اعارتۋ جانە جاستار اۋىس ـ كۇيەسىن پارمەندى ىلگەرىلەتتى. "مۇزىكامەن تەربەلگەن جۇڭگو ـ رەسەي" گۇمانيتارلىق اۋىس ـ كۇيىس نەگىزگى تاقىرىپتىق قيمىلى شىمدىلعان اشتى. ماسكەۋ مەن سانت ـ پەتربۇرگتە جۇڭگو ساياحاتشىلارى بارلىق جەردەن كەزدەسەدى. ساپار كەزىندە ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى كولىكپەن ماسكەۋ حايۋاناتتار باقشاسىنا بىرگە بارىپ، مىسق ايۋ سارايىنىڭ اشىلۋ سالتىنا قاتىناستى. ماسكەۋدەگى جايعاسقان ەكى مىسق ايۋ "رۋ ـ ي"، "دىڭدىڭ" رەسەيدە جاڭا ئبىر رەتكى "جۇڭگو ورلەۋى"ن كوتەردى.

ئتۇراعا شي جينپىڭ جۇڭگو مەن رەسەي سەلبەستىگىنىڭ ەكى ەل حالقىن باقتىقا كەنەلدىرۋىنە ايرىقشا كوڭىل ئبولدى: "ەكى ەلدىڭ جوعارى دەڭگەيلى ساياسي قارىم ـ ئارى ەكى ەل حالقتارى دوستىعىنىڭ كۇاسى بولعان.

ۇرپاقتار بويى جالعاسترىپ، ئبىر قادام، ئبىر قادامنان ۇزدىكسىز العا ىلگەرىلەدى.

نەۋا وزەنىن بىرگە ساياحاتتاعان كورىنىس ايرىقشا دوستىق سۇيىسپەنشىلىككە كۇا بولدى. جاز سامالى بايىاۋ ەسىپ، كوك تولقىندار شىمىرلاپ جاتىر، ولار سانت ـ پەتربۇرگ مەملەكەتتىك داشۋەسىنىڭ كەمەجايىنان كەمەگە شىعىپ، لادوجسكوە كولى جاقتى بەتكە الىپ ئجۇرىپ كەتتى. ناحيموۋ تەڭىز ارمىا مەكتەبى، اۋرورا شارلاۋشى كەمەسى، جازعى باقشا سارايى، سوندداي ـ اق قارسى جاعالاۋداعى روسترال مايانگى، سانت ـ پەتربۇرگ قامالى... پۇتين زۇڭتۇڭ كونەكوز دوسىنا ئوزىنىڭ اتا مەكەنىن ۇيىندەگى اسىل قازىناسىن ساناعاندداي ئبىر ـ بىرلەپ تانىستىردى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى كەزىندە قازان توڭكەرىسىنىڭ زەڭبىرەگى اتىلعان اۋرورا شارلاۋشى كەمەسىنە شىعىپ، تاريحتى وزگەرتكەن سول ئبىر زاڭعار زاماندى بىرگە ەسكە الدى.

جاعاعا شۇقانىنان كەيىن، ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى كوسىلە اڭگىمەلەسۋ ئۇشىن قىسقى سارايعا كىرىپ جالعاستى اڭگىمەلەستى.

ەكىنشى كۇنى 23 ـ كەزەكتى سانت ـ پەتربۇرگ حالقارالىق ەكونومىكا تالقى مىنبەرىنىڭ جالپى ماجلىسىندە پۇتين زۇڭتۇڭ: ئتۇراعا شي جينپىڭ ەكەۋىمىزدىڭ جەكە قارىم ـ قاتىناسىمىز وتە تاماشا، ئبىز كەشە ئتۇرلى ـ ئتۇرلى ماسەلەلەردى تالقىلاپ، تۇڭگى ساعات 12دەن اسقانعا دەيىن اڭگىمەلەستىك. مەن ئتۇراعا شي جينپىڭنەن وسىنشاما جاي اتتاندىر ـ عانىم ئۇشىن عاپۋ ئوتىندىم، ـ دەدى.

ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىنىڭ ستراتەگيالىق جەتەكشىلىگى جۇڭگو ـ رەسەي قارىم ـ قاتىناسىنىڭ دامۋ باعدارىن كەستەلەدى. "ئبىر ـ بىرىنە قارايلاسۋ"، "تەرەڭدەي توعىسۋ"، "ئورىس اشا جاڭالىق اشۋ"، "جالپىعا تىيىم ىدىلىك جەتكىزىپ، تەڭ يگىلىككە كەنەلۋ". جۇڭحۋا حالىق رەسپۇبليكاسى مەن رەسەي فەدەراتسياسىنىڭ جاڭا داۋىردەگى جان ـ جاقتى ستراتەگيالىق دەستەستىك سەرىكتەستىك قارىم ـ قاتىناسىنىڭ شىكى مازمۇنى مەن نىساناسى تەرەڭ داۋىرلىك مانگە يە. ئتۇراعا شي جينپىڭ بىلاي دەدى: 70 جىل ـــ بەلەس ئارى جاڭا باستاما.

"رەسەي مەن جۇڭگونىڭ قارىم ـ قاتىناسى تاريحتا بولىپ كورمەگەن تىڭ دەڭگەيگە جەتتى، دەسەدە ئبىز قول جەتكىزگەن تابىستارعا قاناعاتتانىپ قالماۋىمىز، ەكى ەلدىڭ قارىم ـ قاتىناسىن تاعى دا ونان ارى جاقسى دامىتۋىمىز كەرەك". پۇتين زۇڭتۇڭ "ۇلكەن ئبىلىمنىڭ تۇپكى ماقساتى جارقىن مىنەز ـ قۇلقتى كوركەيتە تۇسۋدە، ادامدارىدى ەسكىلىكتەن ارىلتىپ، جاڭالىققا قاراي جەتەلەۋدە، ولاردىڭ احلاق ـ ئمورالىن ەڭ كەمىدىككە جەتكىزۋدە جاتىر" دەگەن جۇڭگونىڭ ەجەلگى ئبىر اۋىز ئسوزىن سيىناتقا الدى. رەسەي مەن جۇڭگونىڭ قارىم ـ قاتىناسىنىڭ جەتەتىن جەرى دە كەمەلدىلىك بولۋ كەرەك.

■ دامۋ ولشەمى: اناعۇرلىم مول تابىس سەزىمى

ساياسي قارىم ـ قاتىناس ابزالدىلىعىن قايتكەندە اناعۇرلىم مول سەلبەستىك جەتىستىگىنە اينالدىرۋعا بولادى؟ 6 جىلدىڭ الدىندا ئتۇراعا شي جينپىڭ مەملەكەت ئتۇراعاسى بولعاننان كەيىن العاش رەت ساپارعا شىققاندا، وسىنى جۇڭگو ـ رەسەي قارىم ـ قاتىناسى ئدوپ كەلگەن ستراتەگيالىق مىندەت ەتىپ تۇراقتاندىردى.

ۋاقىت ۇلاسىمىندا ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى وزدەرى كىرىسە ىلگەرىلەتىپ، ستراتەگيالىق ئرى نىساندارىدى ىركەس ـ تىركەس تىاناقتاندىردى، ئداستۇرلى سالالار مەن جاڭادان گۇلدەنگەن سالالاردىڭ سەلبەستىك قاتارلاسا ىلگەرىلەدى. جۇڭگو رەسەيدىڭ ەڭ ئرى ساۋدا سەرىگىنە اينالدى. بىلتىر ەكى جاقتى ساۋدا سوماسى 100 ميلليارد دولارلىق وتىرىگى" ن نەگىز ەتە وتىرىپ جيىندۇڭمەن بىرلەسىپ جەلدە ساتۋ قيمىلىن وتكىزۋ ارقىلى ساۋداعا ئۇرتىس ئورىس اشىپ، ورىك كاسىبىن شارۋالاردىڭ كىرىسىن ارتتىرۋدى، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ ونىمدىلىگىن ارتتىرۋدى جەبەيتىن "ورىك باقتى كاسىبى"نە اينالدىرۋدى جوسپارلاپ وتىر.

شينجياڭنىڭ ۇزاق ورىك ەگۇ ـ بايتاۋ تاريحى بار، كەزەكتە ەگىمشىلىك كولەمى جانە ئونىم مولشەرى بۇكىل ەلدە 1 ـ ورىندا تۇرادى. الايدا جاس ساقتاۋ مەزگىلى قىسقا، تاسىمال ارالىعى ۇزىن بولۋ سەبەبىنەن ئداستۇرلى ساتۋ ۇلگىسىندەگى شينجياڭ جاس ورىگىنىڭ ساتىلۋ باعاسى جانە كولەمى ويلاعان جەردەن شىقپاعان ـ دى.

2018 ـ جىلى جەمىس كاسىبى توبى يىڭسار سامەت وردىگىن ۇلگى ەتىپ، جاس ورىك ئوندىرۋدىڭ، قوراپتاۋدىڭ، ساتۋدىڭ ولشەمدەنگەن باسقارۋ جۇيەسىن قۇرىپ، گاز رەتتەپ جاس كۇيىندە ساقتاۋ تەحنيكاسى ارقىلى جاس ورىكتى شينجياڭنان شعارۋعا دەم بەرۋ جولىن تاپتى، سونىمەن بىرگە، جاڭا اقپارات قۇرالدارى، جەكەلىك اقپارات قۇرالدارى سياقتى قاتىناسىنىڭ بەلسەندى اسەرىن ۇزدىكسىز زورايتىپ، ەكى ەل حالقىنىڭ ەكى جاقتى سەلبەستىكتەن اناعۇرلىم كوپ تابىس سەزىمىنە كەنەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك".

■ كەڭىستىك ولشەمى: اناعۇرلىم كوپ جۇڭگو مەن رەسەي جوباسى

جۇڭگو مەن رەسەي سىندى كولەمى ەرەكشە ۇلكەن ەكى كورشى ەلدە دۇنيە جۇزىنە نقپال كورسەتەتىن كۇش ـ قۋات بار.

ئبىر جاڭا ئسوزدى ئار جاق شەشپ وقىدى. ماسكەۋدەگى ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسىنىڭ كەڭەسى كەزىندە ئتۇراعا شي جينپىڭ حالقارالىق دەستەردە اناعۇرلىم كوپ جۇڭگو مەن رەسەي جوباسىن ارناۋدى العا قويدى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى اقىلداسىپ العاندداي بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "جۇڭگو مەن رەسەي بارلىق كەلەلى حالقارالىق جانە وڭىرلىك ماسەلەلەردە ۇقساس نەمەسە قارايلاس تۇرعى ۇستانعان".

ورتاق تانىم تاريحتان كەلگەن. 70 نەشە جىلدىڭ الدىندا دۇنيە جۇزىلىك فاشيزمگە قارسى تۇرۋ سوعىسىنىڭ جەڭىسى دۇنيە ئجۇزى جۇلگەسىن جاڭالاپ جازدى. ازيا جانە ەۋروپا سوعىس مايدانىندا ەڭ كوپ قۇربان بەرگەن، ەڭ كوپ ۇلەس قوسقان ەلدەر سانالىندا، جۇڭگو مەن رەسەي بەيىتشىلىكتىڭ قىمباتىن ابدەن بىلەدى.

ادامزات تاريحتىڭ ئتورت كوشەسىنىڭ تۇيىلىسىندە تاعى دا بوي كورسەتتى. ئتۇراعا شي جينپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: 100 جىلدا بولماعان زور وزگەرىس جاعدايىندا تۇرعان جۇڭگو مەن رەسەي ەكى ەل حالقىنىڭ جانە حالقارالىق قوعامىنىڭ اناعۇرلىم زور تىلەگىن ارقالاۋدا. جاڭا داۋىردە بەيىتشىلىكتى، تىنىشتىقتى قورعاۋ بورىشىن ئتپىتى دە ارقالاۋى كەرەك.

جۇڭگو مەن رەسەي جوباسىندا شايقالتۋعا بولماىتىن تومەنگى شەك بار. «بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى ۇستاۋى»نىڭ تۇپكى ماقساتى مەن پرينسيپىن قورعايدى، حالقارالىق زاڭدى قورعايدى، حالقارالىق قارىم ـ قاتىناستىڭ نەگىزگى ولشەمىن قورعايدى. ەكى ەلدىڭ وسى زامانعى الەمدىك ستراتەگيالىق ورنىقتىلىقتى كۇشەيتۋ جونىندەگى بىرلەسكەن مالمەدەمەسىنىڭ ئاربىر سويلەمى جۇتىنىپ تۇر. ئتۇراعا شي جينپىڭ باعا بەرىپ، بىلاي دەدى: "الەمدىك ستراتەگيالىق ورنىقتىلىقتى بىرگە قورعاۋدى جارىيالاۋى جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋ رۋحىن جانە ەكى ەلدىڭ ستراتەگيالىق دەستەستىكتەگى بەلسەندى اسەرىن ايگىلەدى، بۇل كەزەكتە ەرەكشە ماڭىزدى مانگە يە".

سانت ـ پەتربۇرگ حالقارالىق ەكونومىكا تالقى مىنبەرىنىڭ جالپى ماجلىسىندە، ئتۇراعا شي جينپىڭ بايياندى دامۋدى ارقاۋ ەتە وتىرىپ، 3 باستامانى ورتاعا قويدى: "اشىق، كوپ نەگىزدى دۇنيە ئجۇزى ەكونومىكاسىن كۇش بىرىكتىرە سومداۋ"، "جالپىعا ئتيىمدى، سيىسىمدى باقتىلى قوعام قۇرۋعا قۇلشىنۋ"، "ادام مەن تابيعات جاراسىمدى بىرگە ئومىر سۇرەتىن كورىكتى مەكەن قۇرۋعا كۇش سالۋ". پۇتين زۇڭتۇڭنىڭ ارناۋ ئسوزى ۇقساس تىلەكتى ئبىلدىردى.

سۇراۋعا جاۋاپ بەرىپ پىكىر اۋىستىرۋ بۇىنىندا جۇرگىزىلگەن كوپتەگەن قولامتالى تۇيىندەردى ورتاعا قويدى. مۇندا ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناس كاتەگورياسىنان اسقان ەكى سۇراق بار، وعان دۇنيە ئجۇزى ايرىقشا نازار اۋدارىپ وتىر.

ئبىر سۇراق "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول"دى بىرگە قۇرۋ بارىسىنا قايىرىلا قارادى، "ات سالسۋشى جاقتاردىڭ تاريحتاعى جىبەك جولى كاتەگورياسىنان بارىنشا اسپ ئتۇسۋى وسى ئبىر باستامانىڭ قۇدىرەتتى ۇيىستىرۋ قۇاتىنا يە ەكەندىگىن ئارى جۇڭگونىڭ عانا تىلەگى ەمەس ەكەندىگىن تولىق بەينەلەدى. 'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول' بىرگە اقىلداسۋعا، بىرگە قۇرۋعا، بىرگە بولىسۋعا تابايندى بولدى، ئوزارا قۇرمەت ەتۋگە، ئوزارا پايدا جەتكىزىپ، تەڭ يگىلىكتەۋگە تابايندى بولدى. 'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول' دا ايتىلماس سەزىمنە كەنەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك".

■ كەڭىستىك ولشەمى: اناعۇرلىم كوپ جۇڭگو مەن رەسەي جوباسى

جۇڭگو مەن رەسەي سىندى كولەمى ەرەكشە ۇلكەن ەكى كورشى ەلدە دۇنيە جۇزىنە نقپال كورسەتەتىن كۇش ـ قۋات بار.

ئبىر جاڭا ئسوزدى ئار جاق شەشپ وقىدى. ماسكەۋدەگى ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسىنىڭ كەڭەسى كەزىندە ئتۇراعا شي جينپىڭ حالقارالىق دەستەردە اناعۇرلىم كوپ جۇڭگو مەن رەسەي جوباسىن ارناۋدى العا قويدى. ەكى ەلدىڭ مەملەكەت باسشىسى اقىلداسىپ العاندداي بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: "جۇڭگو مەن رەسەي بارلىق كەلەلى حالقارالىق جانە وڭىرلىك ماسەلەلەردە ۇقساس نەمەسە قارايلاس تۇرعى ۇستانعان".

ورتاق تانىم تاريحتان كەلگەن. 70 نەشە جىلدىڭ الدىندا دۇنيە جۇزىلىك فاشيزمگە قارسى تۇرۋ سوعىسىنىڭ جەڭىسى دۇنيە ئجۇزى جۇلگەسىن جاڭالاپ جازدى. ازيا جانە ەۋروپا سوعىس مايدانىندا ەڭ كوپ قۇربان بەرگەن، ەڭ كوپ ۇلەس قوسقان ەلدەر سانالىندا، جۇڭگو مەن رەسەي بەيىتشىلىكتىڭ قىمباتىن ابدەن بىلەدى.

ادامزات تاريحتىڭ ئتورت كوشەسىنىڭ تۇيىلىسىندە تاعى دا بوي كورسەتتى. ئتۇراعا شي جينپىڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: 100 جىلدا بولماعان زور وزگەرىس جاعدايىندا تۇرعان جۇڭگو مەن رەسەي ەكى ەل حالقىنىڭ جانە حالقارالىق قوعامىنىڭ اناعۇرلىم زور تىلەگىن ارقالاۋدا. جاڭا داۋىردە بەيىتشىلىكتى، تىنىشتىقتى قورعاۋ بورىشىن ئتپىتى دە ارقالاۋى كەرەك.

جۇڭگو مەن رەسەي جوباسىندا شايقالتۋعا بولماىتىن تومەنگى شەك بار. «بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى ۇستاۋى»نىڭ تۇپكى ماقساتى مەن پرينسيپىن قورعايدى، حالقارالىق زاڭدى قورعايدى، حالقارالىق قارىم ـ قاتىناستىڭ نەگىزگى ولشەمىن قورعايدى. ەكى ەلدىڭ وسى زامانعى الەمدىك ستراتەگيالىق ورنىقتىلىقتى كۇشەيتۋ جونىندەگى بىرلەسكەن مالمەدەمەسىنىڭ ئاربىر سويلەمى جۇتىنىپ تۇر. ئتۇراعا شي جينپىڭ باعا بەرىپ، بىلاي دەدى: "الەمدىك ستراتەگيالىق ورنىقتىلىقتى بىرگە قورعاۋدى جارىيالاۋى جۇڭگو مەن رەسەيدىڭ جاۋاپكەرشىلىك ارقالاۋ رۋحىن جانە ەكى ەلدىڭ ستراتەگيالىق دەستەستىكتەگى بەلسەندى اسەرىن ايگىلەدى، بۇل كەزەكتە ەرەكشە ماڭىزدى مانگە يە".

سانت ـ پەتربۇرگ حالقارالىق ەكونومىكا تالقى مىنبەرىنىڭ جالپى ماجلىسىندە، ئتۇراعا شي جينپىڭ بايياندى دامۋدى ارقاۋ ەتە وتىرىپ، 3 باستامانى ورتاعا قويدى: "اشىق، كوپ نەگىزدى دۇنيە ئجۇزى ەكونومىكاسىن كۇش بىرىكتىرە سومداۋ"، "جالپىعا ئتيىمدى، سيىسىمدى باقتىلى قوعام قۇرۋعا قۇلشىنۋ"، "ادام مەن تابيعات جاراسىمدى بىرگە ئومىر سۇرەتىن كورىكتى مەكەن قۇرۋعا كۇش سالۋ". پۇتين زۇڭتۇڭنىڭ ارناۋ ئسوزى تىلەكتى ئبىلدىردى.

سۇراۋعا جاۋاپ بەرىپ پىكىر اۋىستىرۋ بۇىنىندا جۇرگىزىلگەن كوپتەگەن قولامتالى تۇيىندەردى ورتاعا قويدى. مۇندا ەكى جاقتى قارىم ـ قاتىناس كاتەگورياسىنان اسقان ەكى سۇراق بار، وعان دۇنيە ئجۇزى ايرىقشا نازار اۋدارىپ وتىر.

ئبىر سۇراق "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول"دى بىرگە قۇرۋ بارىسىنا قايىرىلا قارادى، "ات سالسۋشى جاقتاردىڭ تاريحتاعى جىبەك جولى كاتەگورياسىنان بارىنشا اسپ ئتۇسۋى وسى ئبىر باستامانىڭ قۇدىرەتتى ۇيىستىرۋ قۇاتىنا يە ەكەندىگىن ئارى جۇڭگونىڭ عانا تىلەگى ەمەس ەكەندىگىن تولىق بەينەلەدى. 'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول' دا ايتىلماس سەزىمنە كەنەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك".

مىس جۇڭگونىڭ وتارلىق جاساۋ جوسپارى ەمەس، جۇڭگودا باسقا ەلدەردى وتارلاعان تاريح ەجەلدەن بولعان ەمەس".

پۇتين زۇڭتۇڭ تەرەڭ اسەر الدى: "مەن 2 ـ كەزەكتى 'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول' حالقارالىق سەلبەستىك جوعارى دارەجەللەر تالقى مىنبەرىنە قاتىناسقان كەزىندە، الەمدەگى كوپتەگەن ماڭىزدى ۇكىمەت باسشىلارى تۇڭعىل كەلگەندىگىن اڭعاردىم. مەن تاعى ئتۇراعا شي جينپىڭنىڭ قوناقتارعا ماملە جاساۋ ئتاسلىن، سوندداي ـ اق جۇڭگونىڭ ئىس دستەۋ قاسيەتىن اڭعاردىم: ولار ۇسىنىس قويادى، الايدا قارسى جاقتى ماجبۇرلەمەيدى".

تاعى ئبىر سۇراق جاھاندانۇعا كەرەعار كەلۋدىڭ، سىڭار جاقتىلىق پەن كوپ جاقتىلىقتىڭ بەلدەسۋى جونىندە.

دۇنيە ئجۇزىنىڭ تۇراقسىزدىق، ورنىقسىزدىق مۇناري الدىندا، پۇتين زۇڭتۇڭ بىلاي دەپ بۇكپەسىز سويلەدى: "بازارى جاڭادان گۇلدەنگەن ەلدەردىڭ قارقىندى دامۋى، دۇنيە ئجۇزى ەكونومىكاسىنداعى نقپالىنىڭ ارتۋى الدىندا، ئشىنارا باتىس ەلدەرى ساۋدا قاقتىعىسىن تۇدىرۋ، فينانستىق زورەكەرلىك جۇرگىزۋ، قيت ەتسە سىڭار جاقتىلىقپەن جازالاۋ جانە قۇقاي كورسەتپ باسا بىلەۋ، قالىپتى وقۋ ـ اعارتۋ، ئىلمي اۋىس ـ كۇيسكە كەدەرگىلىك جاساۋ سياقتى ورىنسىز تاسىلدەر ارقىلى قسىم جاسادى. ئشىنارا باتىس ەلدەرىنىڭ جۇڭگونىڭ حۋاۋي سەرىكتەستىگىنە جاساعان قىسىمى وسىنىڭ تىپتىك دالەلى".

وسى رەتكى ساپار مەزگىلىندە جۇڭگو مەن رەسەي 5G نسانى سەلبەستىك سەرىكتەستىك كەلىسىمىنە قول قويىپ، حالقارالىق قوعامعا بەلسەندى ىنفورماتسيا جەتكىزدى. ئتۇراعا شي جينپىڭ تالقى مىنبەرىنىڭ جالپى ماجلىسىندە جۇڭگونىڭ ئار ەلمەن 5G تەحنيكاسىن قامتىعان ەڭ جاڭا ىلعىم ـ تەحنيكا تابىسىن بىرگە ئبولىسپ، جاڭا وزەكتى باسەكەلىك كۇشتى بىرگە جەتىلدىرۋدى قالايتىندىعىن باسا دارىپتەدى.

ئتۇراعا شي جينپىڭ سۇراۋعا جاۋاپ بەرگەن كەزدە شەشىلە سويلەدى.

"جاھاندانۇ ـــ تاريحتىڭ ۇلكەن بەتالىسى، جۇڭگو جاھاندانۇدىڭ ەڭ مىزعماس دارىپتەۋشىسىنىڭ جانە قورعاۋشىسىنىڭ ئبىرى. كەزەكتەگى دۇنيە جۇزىندە جارىقتا شىققان جاھاندانۇعا كەرەعار كەلۋ نسايى تەك جاھاندانۇ اۋقىمىندا پايدا بولعان ئشىنارا تولقىن شاشىراندىلارى عانا، ول جاھاندانۇدىڭ ۇلكەن تولقىنىن توسا المايدى. جاھاندانۇدا ئشىنارا ماسەلەلەرىڭ تۇىلۋى قورقىنىشتى ەمەس، وعان بولا قاقالامىن دەپ اس شىپەي قويىپ، قيت ەتسە بولعانى قورعانمپازدىق، سىڭار جاقتىلىق شارالاردى قولدانۇعا بولمايدى، كورشىسىنە زيان جەتكىزەتىن باس پايداشىلىق دەستەۋگە بولمايدى."

"ئبىز مىنانى تانىپ جەتۋىمىز كەرەك: جاھاندانۇدا جارىقتا شىققان ماسەلەدە اڭىس ەتىلگەنى الەمدىك جونگە سالۋدىڭ كەنجە قالۋى. بۇل ماسەلەلەردى شەشۋ ۇئشىن، ەسىك اشۋدى